

GRUMS KOMMUN Kommunstyrelsen	
2020 -12- 29	
Diarienummer	2020-12-17

GRUMS KOMMUN
Kommunrevisorerna

Kommunstyrelsen

För kännedom
Kommunfullmäktige

Uppföljande granskning av tillgänglighet

På vårt uppdrag har PwC genomfört en uppföljande granskning avseende kommunens tillgänglighetsarbete. Syftet är att bedöma om kommunstyrelsen, utifrån rekommendationerna i den tidigare granskningen, vidtagit tillräckliga åtgärder för att säkerställa ett ändamålsenligt arbete med tillgänglighet.

Den sammanfattande bedömningen efter genomförd granskning är att kommunstyrelsen **inte helt** vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare identifierade brister.

I vår uppföljning konstaterar vi att det har skett ett visst arbete utifrån de rekommendationer som lämnades i tidigare granskning men det kvarstår dock fortfarande brister. Listan med enkelt avhjälpta hinder har i stort åtgärdats, med undantag för de åtgärder som berör förskolor.

Utifrån uppföljning konstaterar vi att kommunen inte följt myndigheten för delaktighets riktlinje för tillgänglighet. Kommunen har heller inte testat sin status på myndigheten och det finns ingen i kommunen som har ett helhetsansvar över tillgänglighetsfrågorna.

Vi har behandlat revisionsrapporten på vårt sammanträde den 17 december och beslutat att skicka rapporten till kommunstyrelsen. Vi vill att kommunstyrelsen lämnar ett svar senast den 31 mars 2021 med en redogörelse för vilka åtgärder som kommer att vidtas med anledning av granskningen. Rapporten skickas även för kännedom till fullmäktige.

För Grums kommuns revisorer

Olov Jonsson
Ordförande

Uppföljning - Granskning av kommunens arbete med tillgänglighet

Grums kommun

Petra Ribba

Sara Ljungberg

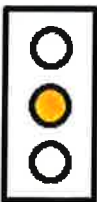
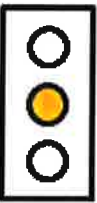
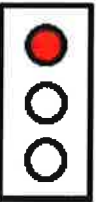
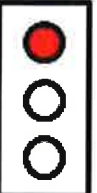
Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte och revisionsfrågor	3
1.3 Revisionskriterier	3
1.4 Avgränsning	3
1.5 Metod	3
2. Iakttagelser och bedömningar	4
2.1 Tidigare granskning 2015	4
2.2 Revisorernas missiv	4
2.3 Kommunstyrelsens yttrande	4
2.4 Uppföljning av vidtagna åtgärder utifrån rekommendationer	4
2.4.1 Integrera funktionshindersperspektivet internt inom organisationen	5
2.4.2 Säkerställa att de enkelt avhjälpna hinderna från inventeringen 2009 åtgärdas	5
2.4.3 Använd skolmyndighetens skrift Värderingsverktyg för tillgänglighetsarbetet inom förskolan och skolan	6
2.4.4 Förbättra ansvarsfördelningen för tillgänglighetsfrågor	6
3. Revisionell bedömning	7
3.1 Bedömningar mot revisionsfrågor	7

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Grums kommun genomfört en uppföljande granskning avseende kommunens tillgänglighetsarbete. Syftet är att bedöma om kommunstyrelsen, utifrån rekommendationerna i den tidigare granskningen, vidtagit tillräckliga åtgärder för att säkerställa ett ändamålsenligt arbete med tillgänglighet.

Efter genomförd granskning är den sammanfattande bedömningen att kommunstyrelsen **inte helt** vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare identifierade brister. Den sammanfattande bedömningen baseras på nedan bedömning per revisionsfråga.

Revisionsfråga	Kommentar	
Vilka åtgärder har vidtagits efter granskningen 2015?	Delvis uppfylld Utifrån uppföljning konstaterar vi att det har skett ett visst arbete utifrån rekommendationerna. Dock kvarstår brister.	
Har samtliga enkelt avhjälpna hinder åtgärdats?	Delvis uppfylld Utifrån uppföljning konstaterar vi att listan med enkelt avhjälpna hinder har i stort åtgärdats, med undantag för de åtgärder som berör förskolor.	
Följer kommunen de olika myndigheternas rekommendationer när det gäller tillgänglighet?	Ej uppfylld Utifrån uppföljning konstaterar vi att kommunen inte, utifrån lämnad rekommendation, följt myndigheten för delaktighets riktlinje för tillgänglighet. Kommunen har inte testat sin status på myndigheten.	
Finns en ändamålsenlig organisation för arbetet med tillgänglighet?	Ej uppfylld Utifrån uppföljning konstaterar vi att frågan hanteras på respektive verksamhet. Det finns ingen i kommunen som har ett helhetsansvar över tillgänglighet.	

1. Inledning

1.1 Bakgrund

De förtroendevalda revisorerna i Grums kommun genomförde år 2015 en granskning av kommunens tillgänglighetsarbete. Granskningen visade att kommunstyrelsen inte säkerställde ett ändamålsenligt arbete med tillgänglighet. Arbetet prioriterades inte, utan åtgärder vidtogs när tid och resurser fanns.

Utifrån granskningens resultat lämnade revisorerna följande rekommendationer:

- Tillgänglighetsperspektivet behöver integreras internt inom organisationen.
- De enkelt avhjälpbara hinder som upptäcktes vid inventeringen 2009 bör åtgärdas.
- Specialpedagogiska skolmyndighetens skrift Värderingsverktyg för tillgänglig utbildning bör användas för tillgänglighetsarbetet inom förskolan och skolan.
- Ansvarsfördelningen för tillgänglighetsfrågor bör förbättras genom att en tjänsteman får ett helhets- eller samordningsansvar.

Utifrån ovanstående och i sin riskanalys för år 2020, har revisorerna beslutat att genomföra en uppföljning av kommunen tillgänglighetsarbete.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att undersöka om kommunstyrelsen säkerställer en ändamålsenlig styrning och kontroll av arbetet med tillgänglighet. Följande revisionsfråga besvaras i denna uppföljning: Har kommunstyrelsen, utifrån rekommendationerna i den tidigare granskningen, vidtagit tillräckliga åtgärder för att säkerställa ett ändamålsenligt arbete med tillgänglighet?

Ovanstående rekommendationer behandlas genom följande revisionsfrågor:

- Vilka åtgärder har vidtagits efter granskningen 2015?
- Har samtliga enkelt avhjälpbara hinder åtgärdats?
- Följer kommunen de olika myndigheternas rekommendationer när det gäller tillgänglighet?
- Finns en ändamålsenlig organisation för arbetet med tillgänglighet?

1.3 Revisionskriterier

- Kommunallagen
- Diskrimineringslagen
- Kommunens eventuella egna riktlinjer för tillgänglighetsarbetet.

1.4 Avgränsning

Granskningen är en uppföljning av tidigare genomförd granskning år 2015. Uppföljningen avser revisionsår 2020 och sker på övergripande nivå. Uppföljningen avgränsas till att besvara ovanstående kontrollfrågor/revisionsfrågor.

1.5 Metod

En intervju med kommunchef, teknisk chef och fastighetschef har genomförts. Kommunstyrelsens svar på den tidigare granskningen har behandlats.

2. Iakttagelser och bedömningar

2.1 Tidigare granskning 2015

År 2015 genomförde PwC på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Grums kommun en granskning av kommunens tillgänglighetsarbete. Granskningen visade att kommunstyrelsen *inte* säkerställde ett ändamålsenligt arbete med tillgänglighet.

Det konstaterades att granskade verksamheter arbetade med tillgänglighetsfrågor och det genomfördes åtgärder för att främja funktionsnedsattas delaktighet i samhället. Samtidigt noterades att arbetet med tillgänglighetsfrågor inte prioriterats inom verksamheterna, utan åtgärder vidtogs när tid och resurser fanns. Bedömningen gjordes att kommunens dåvarande målsättning och vidtagna åtgärder inte var tillräckliga för att helt uppfylla lagstiftningens krav på tillgänglighet.

Utifrån granskningens resultat lämnade revisorerna följande rekommendationer:

- Kommunstyrelsen behöver integrera funktionshinderperspektivet internt inom organisationen. Kommunstyrelsen bör därför följa Myndigheten för delaktighets rekommendationer för hur en myndighet kan påbörja sitt tillgänglighetsarbete.
- Kommunstyrelsen bör säkerställa att de enkelt avhjälpna hinder som upptäcktes vid inventeringen 2009 åtgärdas.
- Att Specialpedagogiska skolmyndighetens skrift *Värderingsverktyg för tillgänglig utbildning* används för tillgänglighetsarbetet inom förskolan och skolan.
- Att ansvarsfördelningen för tillgänglighetsfrågor förbättras genom att en tjänsteman får ett helhets- eller samordningsansvar.

2.2 Revisorernas missiv

Revisorerna översände den 3 september 2015 ett missiv till kommunstyrelsen för vidare hantering och kommunfullmäktige för kännedom. I missivet framgår revisorernas bedömning samt rekommendationer för kommunstyrelsen att beakta. Av missivet framgår inte när revisorerna senast vill ha svar från kommunstyrelsen, utan det framgår att revisorerna ska vara med när kommunstyrelsen behandlar rapporten.

2.3 Kommunstyrelsens yttrande

Kommunstyrelsen behandlade revisorernas rapport vid sammanträdet 2016-04-05 § 67. Vid kommunstyrelsens behandling deltar kommunrevisionen och PwC. Av ärendet framgår att rapporten har redovisats för kommunfullmäktige. I samband med ärendet ges information om vilka åtgärder som genomförts i kommunen inom området, framförallt tillgänglighetsanpassningar. Vilka åtgärder som genomförts beskrivs närmare i en tjänsteskrivelse, daterad 2016-03-04. Av tjänsteskrivelsen framgår vilka större åtgärder som genomförts, vilka kommande åtgärder som planeras samt vilka avhjälpna hinder som åtgärdats. I ärendet noteras inga ytterligare kommentarer kring revisorernas rekommendationer.

2.4 Uppföljning av vidtagna åtgärder utifrån rekommendationer

De rekommendationer som lämnades i granskningen har följts upp genom intervju med berörda tjänstemän samt genom dokumentgranskning.

2.4.1 Integrera funktionshinderperspektivet internt inom organisationen

Den *första* rekommendationen handlar om att kommunstyrelsen behöver integrera funktionshinderperspektivet internt inom organisationen. Kommunstyrelsen rekommenderades därför att följa myndigheten för delaktighets rekommendationer för hur en myndighet kan påbörja sitt tillgänglighetsarbete.

Lägesbeskrivning

I den tidigare rapporten gav man tips på hur en myndighet kan påbörja sitt arbete med tillgänglighet utifrån Myndigheten för delaktighets *riktlinje för tillgänglighet*. Enligt intervju kan kommunen inte svara på till vilken grad riktlinjen har använts, detta då den tidigare verksamhetschefen som arbetade med frågan inte längre arbetar kvar. På Myndigheten för delaktighets hemsida kan myndigheter testa status för det strategiska tillgänglighetsarbetet. Enligt intervju har kommunen inte testat sin status.

Av intervju framgår att det saknas ett strategiskt arbete med tillgänglighet i kommunen. Sedan den tidigare granskningen har kommunen inte upprättat någon plan eller policy inom området och någon nulägesbeskrivning har inte gjorts. Vidare framgår att utbildningsinsats eller liknande för personal i ledningsnivå har inte erbjudits.

Samtidigt framgår av intervjuer att funktionshinderperspektivet har fått en ökad politisk prioritet sedan den tidigare granskningen. Funktionshinderperspektivet bedöms som känt bland kommunens olika verksamheter och integrerat i organisationen, framförallt i samband med ombyggnationer och nybyggnationer. I samband med nybyggnation och ombyggnad samråder kommunen med olika handikappföreningar, bland annat funktionsrätt Grums. Politiker och tjänstepersoner träffar föreningarna fyra till sex gånger per år vid framförallt större ombyggnationer i syfte att tillvarata deras synpunkter. Vidare framgår att kommunen har arbetat med Grums kommuns hemsida inom ramen för lagen om tillgängliga webbplatser.

2.4.2 Säkerställa att de enkelt avhjälpta hinderna från inventeringen 2009 åtgärdas

Den *andra* rekommendationen handlar om att kommunstyrelsen bör säkerställa att de enkelt avhjälpta hinder som upptäcktes vid inventeringen 2009 åtgärdas. I den tidigare granskningen framkom att kommunen med hjälp av en konsult 2009, inventerade enkelt avhjälpta hinder i kommunens fastigheter och lokaler. Utifrån inventeringen upprättades en lista på 52 sidor med åtgärder. En del enkelt avhjälpta hinder hade åtgärdats vid tiden för den tidigare granskningen men flera hinder kvarstod.

Lägesbeskrivning

Av intervjuer framgår att listan med åtgärder har hanterats i stort sedan den tidigare granskningen, med undantag för de åtgärder som berör förskolor. Hindren har i huvudsak åtgärdats i samband med ombyggnationer. Anledningen till att förskolor inte åtgärdats uppges bero på att arbetet med att NPF-säkra skolmiljöer¹ kan stå i konflikt med tillgänglighetsarbetet.

¹ NPF står för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Om verksamheterna upptäcker ett hinder i verksamheten idag anmäls detta till fastighetschefen, oftast i samband med deras kvartalsvisa möten. Om medborgare upptäcker ett hinder på en allmän plats eller publik lokal som är enkelt att åtgärda kan en felanmälan göras via Grums kommuns hemsida, via en app eller direkt via kommunhuset.

Sedan den tidigare granskningen har ingen ny inventering genomförts.

2.4.3 Använd skolmyndighetens skrift Värderingsverktyg för tillgänglighetsarbetet inom förskolan och skolan

Den tredje rekommendationen handlar om att specialpedagogiska skolmyndighetens skrift *Värderingsverktyg för tillgänglig utbildning* används för tillgänglighetsarbetet inom förskolan och skolan. Värderingsverktyget handlar om att synliggöra eventuella hinder som finns i skolor.

Lägesbeskrivning

I intervju kan kommunen inte svara på om värderingsverktyget använts eller inte. Däremot beskriver de intervjuade att skolan har arbetat med att NPF-säkra skolmiljöerna. Som en del av detta har klassrum byggts om, klassernas storlek har anpassats och övriga hjälpmedel har implementerats.

2.4.4 Förbättra ansvarsfördelningen för tillgänglighetsfrågor

Den fjärde rekommendationen handlar om att förbättra ansvarsfördelningen för tillgänglighetsfrågor genom att en tjänsteman får ett helhets- eller samordningsansvar. I den tidigare granskningen framkom att respektive verksamhet i kommunen ansvarar för tillgänglighetsfrågorna inom sitt område. Kommunen hade inte en person med ett uttalat helhetsansvar för tillgänglighetsfrågor.

Lägesbeskrivning

Grums kommun har sedan den tidigare granskningen fortfarande ingen tjänsteperson med ett helhetsansvar över tillgänglighetsfrågorna, utan frågan hanteras på respektive verksamhet. Vid intervju framgår att rekommendationen har behandlats, men att det ekonomiska utrymmet för att ha en utpekad tjänsteperson beskrivs vara begränsat och därför är tillgänglighetsarbetet ett fortsatt delat ansvar.

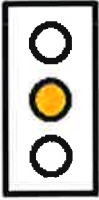
Enligt intervjuer anges att respektive verksamhet tar sitt ansvar i frågan och kommunen gör det man kan utifrån de förutsättningar som finns. Vid behov finns möjlighet att diskutera frågan i samband med chefsmöten/ ledningsgruppsforum där ansvariga chefer träffas en gång i månaden. Tillgänglighet är således inte en stående punkt.

3. Revisionell bedömning

Efter genomförd granskning gör PwC därmed den sammanfattande bedömningen att kommunstyrelsen **inte helt** vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån rekommendationerna i den tidigare granskningen för att säkerställa ett ändamålsenligt arbete med tillgänglighet.

3.1 Bedömningar mot revisionsfrågor

Revisionsfråga	Kommentar	
Vilka åtgärder har vidtagits efter granskningen 2015?	Delvis uppfylld Utifrån uppföljning konstaterar vi att det har skett ett visst arbete utifrån rekommendationerna. Dock kvarstår brister.	
Har samtliga enkelt avhjälpna hinder åtgärdats?	Delvis uppfylld Utifrån uppföljning konstaterar vi att listan med enkelt avhjälpna hinder har i stort åtgärdats, med undantag för de åtgärder som berör förskolor.	
Följer kommunen de olika myndigheternas rekommendationer när det gäller tillgänglighet?	Ej uppfylld Utifrån uppföljning konstaterar vi att kommunen inte, utifrån lämnad rekommendation, följt myndigheten för delaktighets riktlinje för tillgänglighet. Kommunen har inte testat sin status på myndigheten.	
Finns en ändamålsenlig organisation för arbetet med tillgänglighet?	Ej uppfylld Utifrån uppföljning konstaterar vi att frågan hanteras på respektive verksamhet. Det finns ingen i kommunen som har ett helhetsansvar över tillgänglighet.	